



**Programa BRÚIXOLA: orientació jurídica i suport
psicosocial per a dones de tots els orígens**

Memòria 2016

ÍNDEX

1. Context del Programa.
2. Cartera de serveis i prestacions.
3. Detecció i Prevenció de la violència de parella.
4. Activitat desenvolupada.
5. Perfil de les dones ateses.
6. Mosaic de serveis complementaris.
7. Col·laboració i suport d'organitzacions públiques i privades.
8. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions.
9. Equip de professionals.
10. Entitats Finançadores.
11. Declaració d'autoria.

1. CONTEXT DEL PROGRAMA

El Programa Brúixola: orientació jurídica i suport psicosocial per a dones de tots els orígens funciona ininterrompudament des de l'any 2009 fins l'actualitat oferint orientació jurídica i suport psicosocial per a la vida personal i familiar a dones de tots els orígens.

Els finançadors principals d'aquest Programa durant 2016 van ésser el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona.

L'Associació Salut i Família ha continuat mantenint durant l'exercici 2016 relacions actives de col·laboració amb les diverses administracions públiques i entitats de la societat civil alhora que va desplegar activitats d'advocacia a favor de que les necessitats de les dones i les famílies vulnerables siguin objecte d'interès general i d'inversions econòmiques per part dels poders públics i de la iniciativa privada.

L'Associació Salut i Família ha participat al XXVI Encuentro Nacional de la Abogacía sobre Dret d'Estrangeria i Asil organitzat pel Ilustre Colegio de Abogados de Burgos i el Consejo General de la Abogacía Española que va tenir lloc a Burgos els dies 16 i 18 de Juny de 2016.

L'Associació Salut i Família ha participat a la cimera SUMMIT FOR REFUGEES AND MIGRANTS organitzada per les Naciones Unidas que va tenir lloc a New York els dies 18 al 20 de Setembre de 2016.

L'Associació Salut i Família ha participat a la reunió sobre Civil Society Meeting for Refugees and Migrants organitzada per Civil Society que va tenir lloc a New York el dia 18 de Setembre de 2016.

Participació de l'Associació Salut i Família a les successives trobades del grup de treball sobre "Acceso a la Salud de Inmigrantes Irregulares" de PICUM celebrades a Brussel·les.

Participació de l'Associació Salut i Família a les successives trobades del grup de treball sobre "Fronteras y Detención" de PICUM celebrades a Brussel·les.

2. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La cartera de prestacions del Programa Brúixola abasta dos àmbits principals:

■ Orientació jurídica als àmbits personal i familiar

Quan les dones de tots els orígens i nivells socioeconòmics coneixen els seus drets i saben com utilitzar-los poden escollir millor:

- Quins aspectes de la seva vida familiar poden canviar si ho desitgen.
- Com fer-se respectar en situacions de conflicte familiar.
- Com resoldre les situacions de conflicte familiar de forma favorable per a elles i els seus/ves fills/es.

S'ofereix orientació i suport a dones que es troben en:

Situacions de canvi:

- Reagrupament familiar. Tràmits administratius i requisits.
- Drets de la dona.
- Circulació transnacional de menors.
- Processos de reconeixement de paternitat i filiació.
- Prestacions per fill/a a càrrec.

Situacions de conflicte:

- Separació, divorci i guarda i custòdia.
- Règim de visites i pensions d'aliments per a menors.
- Violència de parella.

■ Suport psicològic per a la vida personal i familiar

Quan les dones de tots els orígens i nivells socioeconòmics reben suport psicològic per a poder aclarir i ordenar-se les seves pròpies idees i pensar en el que més els hi convé, poden afrontar millor:

- Molts dels canvis que succeeixen a les seves vides.
- Com negociar amb la seva parella i/o famílies les diverses formes de combinar treball i vida familiar.
- Els conflictes familiars i de parella evitant aïllar-se, culpar-se o bloquejar-se.

S'ofereix suport i orientació psicosocial a dones que es troben en:

Situacions de canvi:

- Criança dels fills/es menors de tres anys.
- Convivència amb fills/es adolescents.
- Mares soles.
- Reagrupament familiar de parella i/o fills/es.
- Conciliació de la vida familiar i laboral.

Situacions de conflicte:

- Separació i divorci.
- Abandonaments i ruptures de parella.
- Violència de parella.

Totes les beneficiàries del Programa Brúixola poden utilitzar gratuïtament fins a un màxim de tres visites d'orientació i suport jurídic i/o psicosocial.

3. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com a rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una exploració activa sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una oferta d'atenció i orientació immediata de tipus jurídic i psicològic.

Durant l'any 2016 s'ha explorat la violència de parella mitjançant el test Partner Violence Screen (PVS) en el 99% dels casos atesos i s'ha registrat una prevalença del 22,7%. Aquesta prevalença tan elevada en relació a les usuàries d'altres Programes de l'entitat ve donada per la pròpia naturalesa de les prestacions que ofereix el Programa Brúixola.

4. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Orientació jurídica : 1.280 casos.
- Suport psicosocial: 224 casos.
- Jornada de Bones Pràctiques: 80 participants

- Exploració de violència de parella en: 99% casos
Prevalença de violència de parella a: 22,7% casos

- Beneficiaries/is d'informació per iniciativa pròpia: 3.907 persones

- Beneficiaries/is d'informació i difusió: 51.289 persones

ACTIVITAT TOTAL: 1.584 beneficiaries directes
55.196 beneficiaries/is indirectes

5. PERFIL DE LES DONES ATESES

Respecte a les dones ateses a l'àmbit d'orientació jurídica el 95,5% han estat d'origen immigrant i 4,5% espanyoles. Entre les famílies immigrants el 24,5% residia des de feia tres anys o menys a Catalunya. Les famílies varen arribar al Servei derivades per familiars/coneguts i amics, d'ONG i Associacions d'immigrants en el 58,2% dels casos, per Programes de l'Associació Salut i Família en el 13,5% i per serveis sanitaris i socials en el 28,3%.

La franja de edat predominant és la compresa entre els 21 i 40 anys amb un 57,7% seguida de la franja de 41 a més de 50 anys amb el 38,1% i menors de 20 anys el 4,2%. El 49,2% de les dones estaven casades o en unió de fet, solteres en el 37,4% i divorciades, separades i/o vidues en el 13,4% dels casos.

Són actives econòmicament el 89,1% de les dones ateses, tenen un treball assalariat o autònom el 43,6%, estan a l'atur el 36% i treballen a l'economia submergida el 9,5%. En relació al nivell d'estudis el 59,1% de les dones manifesten tenir estudis secundaris i el 26,3% estudis universitaris.

Respecte a la situació familiar un 13,6% de dones estrangeres manifesten tenir encara fills/es menors al país d'origen i un 9,7% de les mateixes tenien la seva parella al país d'origen. Els motius principals de consulta van ésser: a) consultes relatives a drets de família en 12% dels casos, b) consultes relatives a drets d'estrangeria en 72,1% dels casos i c) consultes relatives a prestacions i necessitats socials múltiples en el 15,9% dels casos. El reagrupament familiar, l'arrelament, les renovacions de permisos i tràmits

per l'obtenció de la nacionalitat, la guarda i custòdia dels fills/es i el divorci van ésser els motius específics de consulta més freqüents tot i que són qualitativament remarcables els casos atesos per violència de gènere i drets laborals.

Pel que fa a les enquestes de satisfacció complimentades (n=505) els resultats reflectits van ésser molt satisfactoris pel que fa a la fàcil accessibilitat del Programa, el tracte telefònic i presencial correcte i la percepció d'haver rebut una orientació força completa. La pràctica totalitat de les dones recomanaria el Programa a una altra dona, família, amics/gues i familiars.

El perfil de les dones ateses a l'àmbit de suport psicosocial va ésser d'un 75,8% de procedència estrangera i 24,2% espanyoles. Entre les famílies immigrants el 10,1% residia des de feia tres anys o menys a Catalunya. Les dones varen arribar al servei derivades de Programes de l'Associació Salut i Família en el 27,4% dels casos, pels serveis sanitaris i socials en un 39,5% i un 33,1% per familiars i/o amics.

La franja de edat predominant és la compresa entre els 21 i 40 anys amb un 67,5 %seguida de la franja de 41 a més de 50 anys el 24,2% i menors de 20 anys el 8,3%. El 64,1% de les dones estaven solteres, el 24,4% estaven casades o en unió de fet i el 11,5% estaven separades, divorciades i/o vidues.

Són actives econòmicament el 86% de les dones ateses, tenen un treball assalariat o autònom el 30,6%, estan a l'atur el 44,6% i treballen a l'economia submergida el 10,8%. En relació al nivell d'estudis el 58% de les dones manifesten tenir estudis secundaris i el 20,4% estudis universitaris.

Pel que fa a la situació familiar un 9,5% de les dones estrangeres manifesten tenir encara fills/es menors al país d'origen i un 3,2% de dones estrangeres tenen la seva parella al país d'origen. Els motius principals de consulta van ésser referits com individuals en el 57,3% dels casos, familiars en el 16,8% i de parella en el 25,9%, tot i que bastants usuàries presentaven varis motius combinats. Es van identificar necessitats addicionals en la totalitat dels casos, essent aquestes de salut reproductiva, d'atenció infantil, d'orientació formativa i necessitats bàsiques.

D'altra banda, el 21,06% de les usuàries ateses van rebre orientació i recomanació d'utilitzar altres serveis com ara serveis d'orientació jurídica i grups de suport a mares immigrants.

Pel que fa a les enquestes de satisfacció complimentades (n=140) els resultats reflectits van ésser molt satisfactoris en relació a la fàcil accessibilitat del Programa, el tracte telefònic i presencial correcte i la percepció d'haver rebut una orientació força completa. La pràctica totalitat de les dones recomanaria el Programa a una altra dona, família, amics/gues i familiars.

6. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses al Programa Brúixola disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de violència de parella.
- Participació als grups de suport i orientació per a mares adultes i per a mares joves i adolescents de tots els orígens.
- Accés a mètodes contraceptius de llarga durada a càrrec del Programa "Atenció a la Maternitat a Risc".
- Accés a informació sobre la interrupció voluntària de l'embaràs des d'una perspectiva pro-elecció a càrrec del Programa "Atenció a la Maternitat a Risc".
- Orientació i derivació per a necessitats formatives i laborals a dones de tots els orígens.
- Orientació sobre consum familiar sostenible i prevenció de la pobresa energètica a càrrec del Programa "Revalua".
- Accés a la línia de prestacions La infància és essencial per a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.

7. COL·LABORACIÓ I SUPORT D'ORGANITZACIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

Les organitzacions finançadores del Programa Brúixola han estat:

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
- Ajuntament de Barcelona.
- Diputació de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa Atenció a la Maternitat a Risc han estat:

- Servei Català de la Salut.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Grups de Suport i Orientació a Mares Vulnerables han estat:

- Ajuntament de Barcelona.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Prevenció i Detecció de la Violència de Parella han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Institut Català de les Dones.

Les organitzacions col·laboradores que han aconsellat o derivat a les dones al Programa Brúixola han estat:

- Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- Associació per a les Nacions Unides a Espanya (ANUE).
- Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIADS)
- Consolats de Veneçuela, Bolívia, Equador, Marroc i República Dominicana.
- UMMI. Asociación de Mujeres Marroquís Inmigrantes.
- ACESOP. Associació Cultural Educativa i Socialoperativa de Dones Pakistanís.
- Fedelatina.
- CITE (Centre d'Informació per a Treballadors Estrangers).
- SAIER (Servei d'Atenció a l'Immigrant i Refugiat).
- Asociación Salvadoreña en Cataluña
- Entitats de la Federación de Asociaciones Peruanas de Barcelona
- Grup de Dones Bolivianes.
- Asociación de Uruguayos en Cataluña
- Fundación Prahu
- Centres de Serveis Socials del Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Salut de Barcelona. Servei Català de la Salut.
- XESAJE. Xarxa d'Entitats Socials d'Assessoria Jurídica per a Estrangers de l'Ajuntament de Barcelona.
- Programes de Reagrupament Familiar de l'Ajuntament de Barcelona.
- Consell Municipal d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona
- Centre Euro-Àrabe de Catalunya.
- Fundació IBN Battuta
- Associació In Via.
- SOS Racisme Catalunya.
- Associació de Famílies Monoparentals.
- Creu Roja Barcelona.
- Fundació Atenea.
- Cruz Roja Española.
- Unión de Asociaciones de Familias (UNAF).

8. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada en el marc del Programa Brúixola ha consistit en:

- S'han rebut 1.221 visites a la pàgina Web del Programa Brúixola.
- S'ha realitzat la difusió de la cartera de serveis i prestacions a 7.657 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- La Memòria d'Avaluació del Programa s'ha difós a 3.469 organitzacions i professionals.

A l'Octubre 2016 es va celebrar Sevilla la Jornada BRÚJULA: Orientación y Apoyo Integral para Mujeres y Familias Vulnerables que, organitzada per l'Associació Salut i Família en col·laboració amb la Fundació Atenea, va comptar amb una audiència virtual de 1.424 persones i amb una audiència presencial de 33 professionals y va ésser difosa a 13.489 persones i organitzacions.

A l'Octubre 2016 es va celebrar a Madrid la Jornada Los Códigos de Familia en España y la Diversidad Cultural que, organitzada per l'Associació Salut i Família en col·laboració amb el Ilustre Colegio de Abogados de Madrid i la Federación de Mujeres Separadas y Divorciadas, va comptar amb una audiència virtual de 6.560 persones i una audiència presencial de 35 professionals i va ésser difosa a 17.469 persones i organitzacions.

Al Desembre de 2016 es va celebrar la Jornada Formativa Mediación Intercultural en Centros Sanitarios que va comptar amb una audiència presencial de 12 participants.

9. EQUIP DE PROFESSIONALS

Professionals que ofereixen orientació jurídica:

Sra. Alícia Sánchez. Advocada.

Sra. Concha Par. Advocada.

Professionals que ofereixen suport psicològic:

Sra. Anna Molina. Psicòloga.

Voluntari:

Sr. Eduard Sagarra Trias. Advocat especialista en Drets Humans i en Dret Internacional Privat.

11. ENTITATS FINANÇADORES



11. DECLARACIÓ D'AUTORIA

Elvira Méndez ha dissenyat i escrit la Memòria 2016 del Programa Brúixola.

Josep Maria Llampallas ha fet el tractament informàtic de les dades d'activitat i del perfil descriptiu de les dones ateses.

Carolina Herrera ha donat suport administratiu i ha realitzat l'edició.

Elvira Méndez és la responsable de la Memòria 2016.

Març 2017. Barcelona

Composició de coberta: Associació Salut i Família.

Associació . Asociación
SALUD y FAMILIA

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es